N^ro 82.

Z Warszawy R. 1792
Dnia 8. Liſtopada.

KORRESPONDENT—WARSZAWSKI

Donoszący Wiadomości Kraiowe y Zagraniczne

We Czwartek o godzinie 10. zrana.

WIADOMOSCI KRAIOWE.

Z Warszawy d. 8. Liſtopada. Dnia wczorayszego ſądy Aſſeſſorſkie ſą reaſſumowane, i zoſtała na nich publikowana Deklaracya iedna przypominaiąca z Praw dawnych i Ordynacyi porządek Regeſtrów do ſądzenia, Druga ogłaſzaiąca Miaſtom Rzepltey w Koronie deklaracyą dozwalaiącą rozſądzenia wſzelkich ſpraw formą, i w gatunkach iaka była przed Rokiem 1788. oraz zalecaiąc, aby ieżeli gdzie w którym Mieście Magiſtrat nie był w ſpoſobie Praw dawnych, takowego uformowanie ieſt nakazane pod nieważnością Dektetów i wſzelkich Rezolucyi.

Przybyła tu do Warſzawy dnia 6. tego mies: JW. Potocka Generałowa Artyl: Koron: Marſzałkowa Konf: Gener: Koron: Stanęła w Pałacu niegdyś Brüllowſkim, teraz Rzepltey.

Po fatalnym przypadku przez zaboy 3ch oſób (iakeśmy w Numerach 79. i 80. donieśli) w tuteyſzey ſtolicy zdarzonym, warty ſą pomnożone, i nawet przy Ratuszu Nowego Miaſta Roſſyiſki ſtanął obwacht, gdzie ſą dwa dzień i noc ſzylwachy.

Z Grodna dnia 1. Liſtopada. Pierwſza Seſſya Nayiaś: obu złączonych Konfederacyi dnia 29. przeſzłego mieſiąca w nowym J. K. Mci zamku odprawiła ſię. Czas odbywania dalſzych ſeſſyi od godz: 9. ranney do 1. z południa w Poniedziałki, Srzody, Piątki i Soboty wyznaczony.

Te ſeſſye iak *ſemotis arbitris* zaczęte, tak w dalſzym czaſie tymże ſpoſobem odbywane być maią.

Z Zytomirza dnia 25. Paźdz: Piechota do nas Roſſyiſka od granicy nadciągnęła. Spocząwſzy tu nieco ku Niemirowi marſz ſwóy obrociła. JP. Issakowſki Rotmiſtrz tegoż woyſka zoſtał w mieście tuteyſzym, a JP. Bankof Major na Ukrainę ztąd wyjachał.

Deklaracya względem otworzenia Sądow Aſſeſſoryi Koronney.

Konfederacya Generalna Wolnych Obu Złączonych Narodów.

Troſkliwa o całość maiątkow, i spokoyność powszechną obywateli Krajow Rzepltey, osobliwie gdy i rzeczy publiczne do zupełnego uspokoienia szczęśliwości Rzpltey dążą, uznaie potrzebę otworzenia sądow Aſſeſſoryi Koron: aby bieg sprawiedliwości w tych sądach tak dla ſtanu Szlacheckiego, iako i dla Miaſt Rzpltey tamowanym nie był;

Oooo

przeto zaleca W. Kanclerzowi W. Koron: sądy Aſſeſſoryi Koron: reaſſumować na Kadencyi dawnym prawem przepiſaney, a to w sprawach tym sądom do sądzenia należących. Te zaś sądy ſkładać ſię maią z W. Kanclerza W. Kor: i z UUr. Dygnitarzy podług praw dawnych do zaſiadania na sądach Aſſeſſorſkich mieysce maiących, tudzież Aſſeſſorow, ktorych tymczasowie przeznaczamy, iako to: WW. Piotra Potockiego Lubelſkiego, Jozefa Oborſkiego Ciechanowſkiego *Kaſztelanow;* UUr. Michała Sobańſkiego Podſtolego Winnickiego Konf: Gener: Kor: Konsyl: Antoniego Stadnickiego Sſtę Zatorſkiego, Winc: Woyczyńſkiego Cześnika Bielſkiego, Ant: Michalczewſkiego, Felixa Strzembosza Szamb: J. K. Mci, Adama Kicińſkiego Chor: Czerſkiego, Piotra Łączyńſkiego Stolnika Goſtyńſkiego, Antoniego Brochockiego Szamb: J. K. Mci. Ktorych to WW. i UUr: Aſſeſſorow W. Kanclerz do ziechania na kadencyą prawem przepisaną swą rekwizycyą obeſzle, i o ninieyſzey Deklaracyi Konfederacyi O. N. uwiadomi, aby komplet w sądzeniu podług praw dawnych utrzymywał ſię. Branie suspens, i dopuszczanie ich, w tych sądach dozwolone być nie ma. I tę deklaracyą Konfederacya Generalna O. N. wydrukowaną, i rozeſłaną po wsyſtkich Wdztwach, Ziemiach i Powiatach, tudzież Miaſtach Rzeplitey dla powszechney wiadomości mieć chce.—Dan w Grodnie na sessyi Konf: Gen: O. N. dnia 29. Mca Paźdz: 1792. R.

Stanisław Szcz: Potocki (L. S.) *Xże Alex: Sapieha*
G. A. K. G. K. K. M. — *K. W. i W. X. Lit. K. M*
Chrząszczewſki Regent G. K. Kor: w mieyſcu Sekretarza. — *Zarzycki Pieczęci Wiel: i K. G. W. X. Lit: Sekretarz.*

Dozwolenie miaſtom ſądzenia ſpraw podług praw aż do Roku 1788. imże właściwych.

KONFEDERACYA GENERALNA WOLNYCH OBOYGA NARODOW ZŁĄCZONYCH.

Przez przyśpieszony wymiar ſprawiedliwości dla wſzyſtkich Stanow, chcąc ich zapewnić własność i bespieczeńſtwo, a zatym i ſzczęśliwość; do wyrażonych w Uniwerſale ſwoim pod dniem 19. Czerwca ſpraw gatunkow, niniecyszym obwieszczeniem ſprawy wſzyſtkie podług praw aż do Roku 1788. ſtanowionych miaſtom właściwe, tymże miaſtom, tak w Koronie, iako i w Wielkim Xięſtwie Litewſkim ſądzić dozwala, w ktorych też ſprawy przed rokiem wyżey wypisanym 1788. ſądzone były. Dan w Grodnie na ſessyi Konfederacyi O. N. dnia 29. Października 1792. Roku.

Stanisław Szcz: Potocki (L. S.) *Alexa: Xże Sapieha*
G. A. K. M. K. Kor. — *K. W. M. K. W. X. Lit.*
Dyzma Bończa Tomaszewski G. K. Kor: Sekretarz. — *Jan Zarzycki Pieczęci W. i K. G. W. X. L. Sekretarz.*

ZAGRANICZNE.

Reszta Manifeſtu Xcia Bruńświckiego.

Z tych przyczyn podpisany niżey oznaymuie całemu wpowszechności Francuzkiemu Narodowi, i każdemu z osobna obywatelowi Francuzkiemu, że oba Monarchowie Cesarz Jmć i Krol Pruſki ſtatecznie trzymaią ſię tego prawidła, iż wcale do wewnętrznego rządu Francyi wdawać ſię nie myślą, iednak trwaią w nieodmiennym domaganiu ſię, aby Krol Jmć Chrześciańſki, rownie iako i cała jego familia Krolewſka iak nayrychley od tych, ktorzy dozwolili sobie trzymać te osoby dotąd uwięzione, była na wolność wypuſzczona.

Ciż Monarchowie żądaią, iżby powaga we Francyi Krolewſka przywrocona bez odwłoki była, a to w oſobie Ludwika XVI. i naſtępcy iego, i aby takie obmyślono śrzodki, żeby podobnych teraźnieyszym obelg Nayiaśnieysi Monarchowie Francuzcy nigdy odtąd niedoświadczali. Jeśli Francya, utrzymania prawdziwych swych pożytkow, niepoſtradała chęci, i ieśli wolna w swych poſtanowieniach żąda rychło zakończyć nieodzielne klęſki od tey woyny, ktora naraża tyle Prowincyi na nieszczęśliwości z maſzeruiącym woyſkiem ztowarzyszone, nieubliży pewnie swą bez odwłoki opinią wydać ſłoſownie do żądań tych, ktore imieniem Cesarza i Krola Pruſkiego w Manifeście oświadczam teraźnieyſzym. Co ieśliby odmowiono, pewnie Narod Francuzki ściągnie na całe swe Kroleſtwo, tak niegdyś kwitnące, nieszczęśliwości nowe, i niż dotąd były, nierownie ſtrasznieyſze.

Ten zamiar, ktory Narod Francuſki po tey Deklaracyi ma przedſiewziąć, albo rozszerzy i przedłuży ſmutne tey fatalney woyny ſkutki, (gdy przez zniszczenie Krolewſkiey władzy, tym samym oddalą ſię wszelkie śrzodki do przywrocenia i utrzymania związkow między Francyą i Monarchami Europy,) albo drogę otworzy do negocyacyi końcem przywrocenia pokoiu, porządku i spokoyności. Co wſzy-

ſtko aby nayrychley przywrócone było, intereſſem być naypierwszym powinno tych, którzy sobie tytuł Reprezentantow Narodu Francuzkiego przywłaszczaią. — W kwaterze generalney *de Hans* d. 28. Września r. 1792.

(Podpisano) *Karol G. F. Xże de Brunświk Lunebourg.*

Z Paryża dnia 13. Pażdz: 1792. Roku 1go Rzpltey.

Spieſzę, Obywatelu Prezydencie! poſłać do Ziazdu Narodowego Kopią liſtow, które odbieram od Generała *Dillon*. Donosi on, że już *Verdun* odebrany nazad. Oznaymuie bez wątpienia i o poſtąpieniu ſpokoynym Generała Pruſkiego *Kalckreuth* w konferencyi, którą miał z nim Generał *Dillon* we wſi zwaney *Glorieux*.

(Podpisano) LEBRUN *Miniſter Interessow Zagran.*

Rapport odezwy od Generała Arthur Dillon *do Kommendanta Pruſkiego, aby ſię poddał. D. 11. Października 1792. Roku 1go Rzpltey Francuzkiey.*

Generał *Dillon* obozuiący pod *Verdun*, czyni odezwę do kommendanta Króla Pruſkiego, aby poddał cytadellę, i aby zupełnie ią opuścił w przeciągu dnia iednego. W takowym przypadku Generał *Dillon* przyrzeka w marszu nie czynić przeſzkody woyſku Pruſkiemu, i nawet chorym dać pomoc do rychleyſzego odiazdu. Oſtrzega JP. Kommendanta, iż ieśli tę propozycyą dążącą do oszczędzenia daremnego wylewu krwi ludzkiey przyiąć zechce, przeszkodzi tym ſposobem ſtrasznemu oblężeniu, które ſię od dziś dnia rozpocznie. Posyłam do WPana Podpułkownika *Schenetz* mego Adiutanta, który ten móy liſt odda, i odpowiedzi będzie czekał.

Odpowiedź Pana Coubiere Generała Lieutnanta w Woyſku Pruſkim do P. *Arthur Dillon z Verdun 11. Octob.*

Mam rozkaz od Króla mego, abym na odezwę WPana względem oddania fortecy domagał ſię, iżby dozwolona była brama dla nas iutro rano zowiąca ſię *Secours*. Ta będzie przez woyſko Króla Pruſkiego i Francuzkie spólnie obięta. Opuszczenie zaś *Verdun* Fortecy naſtąpi d. 14. tego mieſi: a chorzy, którzy będą mogli bydź przenieſieni za woyſkiem na podwodach kraiowych udadzą ſię, za co naſtąpi zapłata. Na fundamencie tych punktow kapitulacyą podpiſzemy.

W pośrzod radośnych okrzykow *Chaudieu* odzywa ſię: Te kroki Negocyacyow przez naszych Generałów z mocarſtwy do zawarcia przymierza usposabiaiące, powinneby wolnego Republikanta zaſtraszać, aby to nie było zasadzką na iego niepodległość. Generałom (powiadał) woyſko ieſt powierzone, aby ſię z nieprzyiacioły bili, nie zaś aby traktaty znieми zawierali. Trzeba nam zwycięſtw, nie zaś na tak ſłabym fundamencie kleconych ugod. Jeśli nasi generałowie dłużey będą w negocyacye wchodzili, tym samym przywłaszczą sobie charakter, którego im nie powierzył Narod. A ia upatruię w tym despotyzm Imperatorow, iaki z czasem do upadku przywiodł Rzpltą Rzymſką. Doprasza ſię *Chaudieu*, aby Deputacya proiekt wygotowała zabraniaiący Generałom wchodzić bez wyraźnego rozkazu Narodu, w umowy, czyli przymierza. Zgodzono ſię, i Dekret ſtanął.

Z Paryża d. 18. Października. Miniſter ſprawiedliwości trzy razy w tygodniu audyencyą dawać będzie: W poniedziałki, środy, i piątki, od godziny 10. ranney do 1. po południu. — Poſtanowiło tu wielu, tytułow nie innych używać w liſtach, donieſieniach, i mowach nawet do naywyżſzych osob, tylko Obywatelu Prezydencie! Obywatelu Generale! lub móy Generale, a nakońcu tychże liſtow nie iuż pisać się, *trés humble, trés obeïsant Serviteur*, ale *WPana równy*. Był wniosek, aby na to prawo ſtanęło, lecz dobrey każdego zoſtawiono to woli. Jednak wielu tey nowey chwyta ſię mody.

Z Verdun d. 15. Październ: Dnia wczorayszego znowu Francuzi obięli to Miaſto. Generał *Galbaut* cytadellę osadził. Znaleźli zwycięzcy chleba bułek 29,000. o 4. funtach, 2,500. funtow mąki, 3,120. miar owsa, 1,060. worow nasypanych owsem, 1,000. worow próżnych, i 2,000. ſucharow.

Artykuły kapitulacyi zaſzłey w Verdun D. 12. Października między Generałami Francuzkim, i Pruſkiemi.

1. Wyidą z Miaſta Verdun dnia 14. t. m. Pruſkie woyſka przed południem do ſwoich ſtanowiſk.

2. Cała Artyllerya, i magazyn iaki ſię znayduie, zoſtawiony Francuzom bez wyłączenia.

3. Chorzy będą wzięci, a ſłabsi zoſtaną, póki nieco się nie wzmogą. I pod ow czas odeſłani do woyſka Pruſkiego będą.

4. Wszyſtka ruchomość, prócz magazynu, broni, i ammunicyi, zabrana będzie przez woyſko Pruſkie.

5. Francuzi obeymą nayprzód bramę nazwaną *de Secours* w Cytadelli.

6. Dnia 14. Paźdz: wynidą woyſka Pruſkie przez Bramę *Chausse*, a gdy oſtatnia ſtraż Pruſka oddali ſię, pod ów czas woyſko Francuzkie do miaſta wniidzie, iżby uniknąć wszelkiego zamieszania można było.

7. Jeżliby iaki fatalny trafił się przypadek, winowaycy będą ukarani, a przeszka-

dzać do ufkutecznienia tey konwencyi nie będzie.

8. Takowa ugoda od obu ftron Generałow Francuzkich i Krola Pruſkiego podpiſana będzie.

Z Madrytu d. 17. Paźdz: Krol wydał Edykt przeciwko wprowadzeniu do Hiszpanii wszelkich pism ze Francyi w punktach naſtępuiących: *1mo.* Wszyſtkie pisma i małe nawet kartelufze do rewolucyi Francuzkiey ſtosuiące ſię, powinne być na cle zatrzymane i do Miniſtra ſtanu Zagranicznych intereſſow dla przeyrzenia odeſłane. *2do.* Wachlarze, tabakierki, wſtęgi, i inne modne okazałości, iak tylko rewolucyi wyrażać będą iakie czynności, tym samym powinne być odnieſione do miniſtra ſkarbowego, ktory ma takowe ſkonfiſkować towary, aby zarazy nie potrzebnemi wyobrażeniami niewrażały. *3tio.* Wszyſtkie Xięgi z Francyi wchodzące maią być oddane Officyaliście Poborom, a ten ie do Gubernatera Rady odszle, ktory buntownicze i ściągaiące ſię do Rewolucyi Francuſkiey Xięgi zatrzyma, inne zaś właścicielowi wróci. *4to.* Xięgi dla Miaſt wewnętrznych i dla portow przywożone temuż podlegać będą wyrokowi.

Z Hagi d. 20. Paźdz: Krol Hiszpańſki dla wojennych koſztow przeciw Francyi w Amszterdamie bank do 6ciu milionow Złł: Holend: otworzyć kazał. Przygotowania do tey woyny codzień większe i żywsze dzieią ſię. Anglia iednak i Hollandya ściſłą neutralność zachowuią. Coś bardzo wielkiego poſtaremu ieſt w robocie. Częſte i ſekretne konferencye tuteyszego Angielſkiego poſła. Lord *Aukland*, który z niektòremi odprawuie pierwszemi rady osobami, każe ſię spodziewać, iż ważne okoliczności odkryią ſię wkrótce.

Ziazd niektòrych monarchicznych Poſłow do *Luxemburga* nie ieſt to właściwym Kongreſſem, ale tylko żeby ſię tam umòwić, iakby na nowo przeciwko Francyi poſtąpić, i iakichby użyć ſposobow do oſiągnienia celu, który zamierzony będzie. Zdaie ſię także, iż Imperatorowa Roſsyiſka przy tym wielkiey wagi rolą grać będzie. *[Gazeta Hamburſka.]*

Z Medyolanu d, 3. Paźdz: Powziął wiadomość Rząd tuteyszy, że znaczne transporta broni przez prowincye Lombardyi Auſtryackiey przechodziły. Co suspicyą wzbudza, że dla woyſk nieprzyiacielſkich są prowadzone, przeto dalsze wywożenie broni, aby Kontrabandowi podpadało przykazano.

Od Renu dnia 23. Paźdz: Dziś ſłyszemy, że ſię Moguncya poddała Francuzom przez kapitulacyą. Lecz nie dosyć na tym, General *Cuſtine* d. 22. tego mies: Dywizyą z 2,500. ludzi, z rana poſłał do Frankfortu, gdzie przed bramami żołnierze uszykowawszy ſię, i przez 2. godziny z magiſtratem umawiaiąc ſię, tegoż wieczora do Miaſta weszli ze wszelką karnością. Bullę złotą wydać sobie kazali, i zaraz Kuryerem do Paryża odeſłana. Kontrybucyi 3. miliony złł. złożyć dla ſiebie zalecili miaſtu, które po większey części zaraz wybrane były. Pieniądze wziąwszy Francuzi przyrzekli wynißć, i w czaſie tey Kampanii, nazad niewracać ſię.

Z Gazety de Bareüth d. 25. Octob: Korpus Francuzkie ſkładaiące ſię z 2000. bliſko ludzi pod *Seligenſtadt* attakowało Hessow, których było tylko 800. iednak mężny dali napaſtuiącym odpor, i po żwawey bitwie, mocno razi wſzy Francuzow, niewolnika do 300. ludzi, i 5. Officerow, oraz 2. armaty, i kassę znaczną zabrali. Klęſka ta Francuzow zapędzaiących ſię w dalſze z orężem pomykać ſię ſtrony cofnęła tychże na odwrót, ktorzy około *Hanau* zwròcili ſię ku Frankfortowi nazad.

Z Bruxelli d. 14. Pździer. Donieſienie o Kongressie, co raz bardziey potwierdza ſię, aby zgodę ogolną uczynić, a woynie koniec przynieść.

Woyſko Xcia Cieszyńſkiego, ktòrego oboz bliſko *Dornick* ſtoi, codziennie wygląda ordynansu, dokąd ma udać się na zimowe leże. Armia Generała *Clairfait* w marszu ieſt do Niderlandu.

Odbieramy wiadomość, że część Awantgardy Grafa *Clairfait* do okolic Namuru nadeszła. W Namur ma być generalna kwatera Xcia Cieszyńſkiego. Spodziewamy się tu wiele woyſka. W koszarach ma 15,000. być pomieszczonych, a około miaſta 10,000. zoſtawać będzie.

Mówią, że ſtarszy Brat Króla Francuzkiego, *Monſieur* przez zimę w Leodyum zabawi. Graf *d'Artois* zaś do Moſkwy albo Anglii poiedzie.

Z Paryża dnia 14. Paźdz: Pamiątka zdobycia dla wolności dwuch krain Sabaudyi i Nicyi, obchodzona tu była z wielką wspaniałością. Święta proſtota czułe przerażała ſerca. Co za widok! Niezmierne tłumy ludu cieszące ſię, że ſąſiedzki ich narod bez krwi rozlewu wybił ſię z niewoli. Tryumf! a o zabitych, ani poimańcach nie ſłychać. Są zwyciężeni, a o naygrawaniu w dotkliwych napisach, ani wzmianki. Ludwik XIV. wznoſił pamiątki obelgę przynoſzące podbitym Narodom, Rzeczpospolita Francuzka zapomina na tyranow ukaranych, a winszuie ludowi ſwemu ſzczęścia, którego uczeſtnikami Saſiadow ſwych czyni. Cała parada taka była:

Na podſtawie ſtatui konney Ludwika XV. nayzepsutſzego z Bourbonow oſadzona była ſtatua wolności. Napisy nie były dyktowane od nikczemnego podchlebſtwa Generałow, ale krotkie i proſte wspomnienie, ich oręża pomyślności, w tych wyrazach:

Wniiście Generała Montesquiou do Szambery Stołecznego Miaſta Xięſtwa Sabaudzkiego.

Wniiście Gener: Anzelma do Hrabſtwa Nicyi i Montaulban.

Rzeczpospolita Francuzka.

Chorągwie uzbroioney siły otaczały wahaiąc ſię miłym powiewiem nad tronem wolności. Deputacya od Konwencyi Narodowey, tudzież od wszyſtkich władz konſtytucyinych, i Grono zebrane przytomnych Sabaudczykow, oraz ludu niezmierne tłumy plac zaymowały. Pieśń Rycerzow Marsylſkich Hymnem Rzeczypospolitey śpiewana była z oklaſkami i entuzyazmem. Po ſkończeniu, rozeſzli ſię Obywatele z ſkromnością winszuiąc ſobie na wzaiem, że nowych Braci wolności zdarzyły im Niebiosa.

Z Paryża dnia 15. Paźdz: Na sessyi dziſieyſzey P. *Bourbotte* zanosi ſkargę: Słyszeliście, iakie było żądanie Obywatelow *d'Auxerre*, upraſzaiących, abyście bez odwłoki Ludwika XVI. i Familią iego sądzić nakazali. I także to? Zamachy na wolność publiczną wymierzano? a winowaycy ieszcze żyią? Trzeba łeb zwalić tego Człeka, ktory zdaniem powszechnym dawno iuż na śmierć ſkazany. Proszę aby ta wielka ſprawa do sądu poszła. Nie potrzeba tu przywodzić pobudek wam do tego przewodniczących. Wiadome są. Ten wspaniały czyn ſprawiedliwości głośnym dopraszaniem ſię od wſzyſtkich Rzeczypospolitey części, i wołaniem ieſt nalegany, aby kiedyżkolwiek uſkuteczniony zoſtał. Jeżeli ſię tu kto znayduie tego zdania, że więźniowie *du Temple* nie powinni życia tracić, niechże tu na ten pulpit wſtąpi, i niech ſprawy ich przed Zgromadzeniem waszym, ieśli śmie, broni. Co ſię mnie tycze, dopraszam ſię, aby śmiercią karani byli.

Goupilleau. Przypominam Zgromadzeniu, iż wyrok śmierci nie powinien bydź ferowany, poki process nie będzie wyprowadzony, a ten nie może bydź rozpoczęty, póki wſzyſtkie papiery do niego należące przeyrzane nie bądą. Odłożono do czasu dalſzego ten wnioſek.

Z Carogrodu d. 10. Paźdz: JP. Potocki Poſeł pełnomocny Polſki w dniu trzecim mieſiąca tego, miał publiczną audyencyą u Cesarza Tureckiego, a poźniey u Wezyra, dnia zaś 18. tego mieſiąca wyiazd swoy do Polſki udeterminował.

DODA-